Toespraak van Z.K.H.Prins Bernhard,

Regent van het Prins Bernhard Fonds

Mijnheer de voorzitter,

Geachte aanwezigen,

Ik ben nooit toeschietelijk geweest voor mensen die mij de toekomst wilden voorspellen, en op de drempel van de vijfenzeventig ben ik er minder benieuwd naar dan ooit. Maar de helderziendheid zelf, het mechaniek ervan, fascineert mij enorm. Hoe komt het toch, heb ik een man met het tweede gezicht eens gevraagd, dat uw voorspéllingen vaak uitkomen, maar uw tijdsaanduiding niet? Dat komt, antwoordde hij, doordat het tweede gezicht net zo werkt als het geheugen. Ook wie zich mensen en gebeurtenissen goed herinnert, kan zich in het jaartal faliekant vergissen. Meestal ligt het verder terug dan men dacht.

En dat is waar. Deze zomer is het veertig jaar geleden dat het Prins Bernhard Fonds zijn culturele taak begon, nadat het in de oorlog de defensie had gediend. Zo herinner ik mij dat koningin Wilhelmina op een van haar verjaardagen in Londen een oorlogsschip namens het Fonds kreeg aangeboden, waarna ze met thee en koekjes rondging. Een zweempje van die eigenaardige Hollandse sfeer, van strijdlust met een potje thee achter de hand, heeft het Fonds altijd behouden. Het kan daardoor doelmatiger én gemoedelijker werken dan de meeste instanties.

Maar: veertig jaar geleden! Mijn geheugen schrikt ervan. Het heeft de sfeer van '46 te pakken alsof het gisteren was. Grauwe straten waar geen boom meer stond (en nog geen auto), mensen in afgedragen kleren en (wat je nooit meer ziet) schoenen met lappen erop. En tegelijk een ongelooflijke geestdrift, de wil om samen het land op te bouwen,

of nee, de wereld, want men droomde destijds van een wereldregering. De Volkenbond zette zich om in Verenigde Naties; het proces van Neurenberg trachtte een stuk verleden dicht te metselen, vergeefs; de Benelux werd voorbereid. Veel oude tegenstellingen in onze samenleving vielen weg. Dat de aartsbisschop van Utrecht, De Jong, mede om zijn houding in de oorlog de kardinaalshoed kreeg, verheugde de communist evenzeer als de gereformeerde. Eén jaar lang waren wij allemaal broeders en zusters.
Zeker, wij hoorden iets over existentialisten die in kelders aan de Seine voor zich uit zaten te turen; maar in hetzelfde jaar kwam uit Parijs het optimistische La Vie En Rose. Wij werden helemaal down van de Italiaanse film Fietsendieven; maar tegelijk snorde uit dat land de eerste Vespa binnen. Er bestonden nog zwarthandelaars, maar tegen de Care-pakketten en de Marshall-hulp waren ze kansloos. Is dat al veertig jaar geleden? Ja hoor, '46, het jaar van bloeiende bollen op de puinhopen, van volle harten in een schrale tijd.
Het paste in die sfeer, dat het Fonds als nieuwe doelstelling kreeg "de zelfwerkzaamheid van het Nederlandse volk op het gebied van wetenschap, kunst en cultuur te bevorderen". Wij begonnen, ik weet het nog, met 21.000 pond, uit de oorlogskas overgeheveld. Nu kon je met de ponden van die tijd een heleboel doen. Toch was in '46 al de eerste Anjercollecte nodig; want hoezeer het water bijvoorbeeld de kunstenaars tot de lippen stond, bewijst een der oude verslagen. Het vermeldt dat een bekroonde componist in het jaar van zijn bekroning 98 cent aan zijn hele compositiearbeid had verdiend.
Nu is het niet mijn opzet een geschiedenislesje te geven. Ik wilde slechts de grauwe armoede en het stralende en-

thousiasme van het begin aanstippen, toen je ook met het tweede gezicht niet kon voorzien hoezeer het Fonds zich later zou ontplooien. Nog dit jaar is een nieuw Anjerfonds in het leven geroepen, het vijftiende, in de provincie Flevoland.

De doelstelling is even aktueel als toen, met nadruk op zelfwerkzaamheid. Miljoenen mensen zijn alleen consument. Zij betalen en slikken. Wat het Fonds wil, is de bevolking animeren om zélf iets te doen. Niet om culturele records te breken, niet om ijle toppen van de geest te beklimmen, maar om via expressie (van welke aard dan ook) zichzelf te ontdekken, zichzelf en anderen te verrijken. In dat proces betekent de Zilveren Anjer een bekroning, een erkenning; tevens echter een wegwijzer, een voorbeeld. En niet alleen vinden wij steeds geschikte kandidaten, maar zelfs mensen van wie wij zeggen: die hadden de Anjer veel eerder verdiend.

Dit jaar worden er vier op heel verschillend gebied onderscheiden. Eén van hen, de heer Lampe uit Aruba, kan hier niet aanwezig zijn. Hij ontvangt de Zilveren Anjer op het eiland. Ook hem bezielt, net als de anderen, de sfeer van '46...o nee, ik voel me zo'n oude man als ik dat zeg. De sfeer van opbouw, van optimisme, van volle harten in een tijd die niet meer schraal, maar somtijds vet en vadsig is. En of je nu oud of jong bent, de Zilveren Anjer wil je prikkelen om niet in het vadsige consumentendom te berusten.

J.Ch.Lampe

Gronden van verlening

De heer Juan Chabaya Lampe, ook als Padú Lampe bekend, vertolkt even creatief als veelzijdig het Antilliaanse culturele erfgoed, dat hij met nieuwe impulsen uitbreidt. Naast zijn werk als vertegenwoordiger van een luchtvaartmaatschappij op Aruba heeft hij met hart en ziel de schilderkunst en de muziek gediend, heeft hij via boeken het scheppende denken aangemoedigd, en is hij aktief als ambassadeur van de Antilliaanse cultuur in het buitenland.

Toespraak J.Ch.Lampe

Hoog geachte Padú Lampe,

In uw boek "Harmoniology" bewijst U geen beroepsfilosoof te zijn, die stelsels opbouwt en afbreekt, maar een levensfilosoof. De geest, schrijft U, moet worden vervuld met nederigheid, verdraagzaamheid, vergiffenis en liefdezin. En U ziet die deugden niet als doel op zichzelf, maar als gekleurde draden voor een weefsel van harmonie en geluk. Maar hoe sympathiek U als levensfilosoof ook moge zijn, U geeft tevens de proef in de praktijk als levenskúnstenaar. Uw muzikale composities, die het getal van honderd al bereiken, hebben soms nostalgische, soms droefgeestige en treurige accenten, maar zelfs zíj getuigen van overgave aan de kracht van het leven, een kracht die uiteindelijk wint. De enige mogelijkheid van de mens om zich te ontplooien, is steeds opnieuw naar die krachtbron terug te keren, en vanouds is de moederaarde het symbool daarvan.
Die moederaarde ligt hier -is deze rotsgrond - die blijvend als klankbodem van uw muziek heeft gediend, en niet alleen van 't Arubaanse Volkslied. Die moederaarde bezielt ook uw schilderkunst, waar men te weinig van ziet; maar ze kreeg haar plaats in onze geschiedenis al toen uw schilderij "Gezicht op Aruba" in New York bekroond werd, toen U nog maar negentien was. Die moederaarde geeft smaak aan de ontelbare concerten die U op de Antillen, in Venezuela en elders hebt gegeven. En wat uw platen betreft, hoef ik maar te wijzen op de LP, gewijd aan uw overleden vriend, de componist van ons eiland, Rufo Wever.
De overvloed van uw culturele activiteiten zou een vol-

ledig leven kunnen vullen. Toch sprong die vloed als een fontein uit vrije uren op, naast een veeleisende werkkring. Dat U zoveel hebt gepresteerd, onverplicht door uw positie, maar gedrongen door de liefdezin en de scheppingsdrang die u vervullen, heeft ook het Prins Bernhard Fonds verrast. Het heeft U daarvoor willen onderscheiden met de Zilveren Anjer.

En als ik U die overhandig, Padú Lampe, ontvang die dan als uit de handen van Prins Bernhard, die op een plechtige bijeenkomst in Amsterdam persoonlijk ook op uw verdiensten wijst. Want over oceanen heen wordt de taal van de muziek, de schilderkunst én de taal van de liefdezin, overal verstaan waar mensen wonen.

Hedenochtend heeft de Gouverneur van Aruba, de heer F.J. Tromp, namens Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernard de Zilveren Anjer uitgereikt aan onze bekende stadgenoot de heer J.C. (Padu) Lampe, op voordracht van de Stichting Prins Bernardfonds Antillen en Aruba.
over de oorsprong van deze hoge onderscheiding het volgende.
De verjaardag van Prins Bernard op 24 Juni 1940, een maand nadat de Duitsers Nederland hadden bezet, werd door de Nederlandse bevolking aangegrepen om uiting te geven aan hun aanhankelijkheid jegens het Koninklijk Huis en was tegelijkertijd bedoeld als een demonstratie tegen de Duitse bezetter. Velen staken die dag namelijk een witte anjer in hun knoopsgat, in navolging van Prins Bernard die daarmede dikwijls in het publiek was verschenen.
Ter gelegenheidvan de tiende herdenking van de eerste demonstratieve Anjerdag van 29 Juni 1940 en mede gelet op het tienjarig bestaan van het op 10 Augustus 1940 te Londen gestichte, op eerder initiatief te Curacao opgerichte, Prins Bernard Fonds, besloten Regent en bestuur van het Prins Bernard Fonds in de vergadering van 23 Maart 1950 een onderscheidingsteken in te stellen als blijk van waardering voor:

"personen van onbesproken vaderlands gedrag, die in enigerlei vorm van onverplichte arbeid uitstekende verdiensten hebben verworven voor de Nederlandse cultuur of voor die van de Nederlandse Antillen".

Telkenjare kan de onderscheiding aan maximaal vijf personen worden verleend.

De onderscheiding wordt uitgereikt door Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernard der Nederlanden omstreeks de datum van zijn verjaardag in een plechtige zitting van bestuur.

Het embleem bestaat uit:
de vijfbladige roos van het Huis Lippe in zilver, rood geemailleerd, waarin een gekroonde gestyleerde zilveren anjer boven de letter B en als onderschrift het devies van het Fonds 'tua res agitur' ('het gaat om Uw zaak'), gehangen aan het lint in de in overleg met de Kanselarij der Nederlandse Orden vastgestelde kleuren: oranje met twee rode banen, het rood van de roos van het Huis Lippe.

Voor dagelijks gebruik is bestemd een strikje in de kleuren van het lint.

In de door de Regent en de voorzitter van het Fonds alsmede door de secretaris der onderscheiding getekende oorkonde, zijn zowel het besluit, de gronden van verlening als de materiele grondslag van de onderscheiding opgenomen.